

Rektor

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

**Remissvar om Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad
vård (SOU 2020:36)**

(Ert dnr S2020/05621/FS)

Karolinska Institutet har anmodats att lämna yttrande över betänkandet Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36). Professor Carl Johan Sundberg, adjungerad professor Henna Hasson och professor Mats Brommels, samtliga vid Institutionen för lärande, informatik, management och etik har bidragit till yttrandet som sammanställts under ledning av enhetschef Maria Lönn.

Bifogat yttrande överlämnas härmed.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor Ole Petter Ottersen efter föredragning av enhetschef Maria Lönn.

Ole Petter Ottersen

Maria Lönn

Bilaga

Yttrande över betänkandet Ett nationellt sammanhållet system för kunskapsbaserad vård (SOU 2020:36)

Karolinska Institutet (KI) begränsar sitt yttrande till de områden som direkt berör myndighetens ansvarsområde. KI konstaterar att utredningens förslag primärt inte berör universitet och högskolor utöver att det i generella termer på några ställen i betänkande anges att "samverkan skall ske med universitet och högskolor".

I direktiven för utredningens uppdrag anges:

- att analysera och lämna förslag på en reglerad funktion för en samlad uppföljning av hälso- och sjukvården inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen, med syfte att följa regeringens reformer och satsningar på området samt att analysera var behoven av statliga insatser är som störst för att säkerställa god vård.
- att vidareanalysera hur vårdens förbättringsarbete kan stärkas, särskilt på lokal nivå. I denna del ingår att analysera förutsättningarna för, och konsekvenserna av, att eventuellt införa så kallade vårdkommittéer.

Utredningens utgångspunkt är att vårdens aktörer och uppgifter ingår i ett system som hänger ihop och att det inte går att endast optimera varje enskild del utan att helheten måste optimeras. Dessutom skrivs (figur 2.1 och s. 62) att forskningsbaserad kunskap är en av de huvudsakliga komponenterna i ett sammanhållet system för kunskapsbaserad vård. Trots detta har utredningen uteslutit högskolor och universitet och valt att fokusera enbart på aktörerna sektorsmyndigheter, regionerna och kommunerna. Detta är problematiskt eftersom utredningen också föreslår strukturer för långsiktiga samarbeten mellan aktörerna i systemet utan att lärosätenas roll är innefattad.

Att utredningsdirektiven utelämnat samverkan mellan universiteten och sjukvårdshuvudmännen är överraskande med beaktande av att Avtalet mellan staten och vissa landsting om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, som trädde i kraft den 1 januari 2015, innehåller en avsiktsförklaring som uttryckligen anger att parterna "främjar hälso- och sjukvårdens utveckling genom ett fördjupat och vidgat samarbete inom forskning, utbildning och utveckling". KI och Region Stockholm har för sin del ytterligare förtydligat detta i sitt regionala ALF-avtal.

Högskolor och universitet kan även utanför ALF-avtalens ram stärka regioners och kommuners förutsättningar att kunna arbeta kunskapsbaserat både i termer av vilken kunskap som tas fram och hur kunskapen mest effektivt implementeras. Många universitet har en central roll i att stödja regioner och kommuner i användning av kunskap och en analys av hur den rollen ytterligare skulle kunna stärkas vore ytterst värdefullt för utveckling av systemet. I Region Stockholm har kunskapsstyrningsorganisationen av hävd byggts upp i samverkan, ofta så att organen varit partssammansatta med Karolinska Institutets forskare som viktiga kunskapsleverantörer.

Högskolornas och universitetens roll i att stödja implementering har på ett föredömligt sätt uppmärksamats av staten genom uppdrag till forskningsfinansiärer såsom FORTE och Vinnova att stödja användningen av forskning i praktik och stimulera samverkan mellan

akademien och det övriga samhället. Det finns därmed goda grunder för att högskolor och universitet kan stödja regioner och kommuner i implementering av ny kunskap och kontinuerligt förbättringsarbete – något som ej på ett specifikt sätt behandlas i betänkandet.

Syftet med utredningen var bland annat ”att öka förutsättningarna för staten att göra de insatser som mest effektivt bidrar till att målen med hälso- och sjukvården nås.” I detta sammanhang är det viktigt med en långsiktig strategi för verksamhetsförlagda utbildningsplatser i hälso- och sjukvården, satsning på implementeringsforskning, samverkan om forskarskolor med vård- och omsorgsnära fokus.

Det finns många exempel på vad universitet och högskolor kan bidra med för att möta dessa behov. KI planerar att etablera en forskarskola i implementeringsforskning, har tillsammans med Region Stockholm tillsatt en task force för en snabbare implementering av precisionsmedicin samt har representanter på hög nivå i regionens styrgrupp för arbetet med nationell högspecialiserad vård och samverkar i det regionala kunskapsstyrningsarbetet. Ett ytterligare exempel är KI:s nya forskarskola i hälsovetenskap med det övergripande syftet ”att stärka den hälso- och vårdvetenskapliga utbildningen på forskarnivå samt att stimulera forskning av hög kvalitet med nära anknytning till vården”. Ett fokusområde inom den nya forskarskolan kommer att vara implementeringsforskning. Ytterligare syften är att bidra till den framtida lärarförsörjningen samt till forskningsanknytning av många program på grundnivå och avancerad nivå.

KI anser mot bakgrund av ovanstående att utredningen inte tar tillräcklig hänsyn till den potential en större medverkan av universitet och högskolor har för att uppnå syftena med ett sammanhållet system för nationell och regional kunskapsstyrning av vård och omsorg. Bakgrunden till KI:s ståndpunkt är att universitet och högskolor på ett fundamentalt sätt bidrar till utvecklingen och implementeringen av kunskap och evidensbaserade metoder både vad gäller mer vårdnära verksamhet och på en samhällslig systemnivå. Som ett talande exempel nämns i utredningen ”Att staten stödjer forskning och utbildning om förändringsledning, implementering och förbättringskunskap tas upp av flera regioner. Flera regioner uppmanar också staten att involvera lärosätena i arbetet och stimulera större utrymme för förbättringskunskap i vårdutbildningarna.” Vidare diskuteras det stora behovet av forskningsbaserad kunskap och tillämpning av denna i regioner och kommuner.

Sålunda såsom befintliga aktörer har universitet och högskolor enligt KI:s mening en självklar roll i vårdens och omsorgens kunskapsstyrning. Detta förutsätter ett ännu större fokus på och kunskap om implementering, engagemang i sjukvårdens förbättringsarbete och beredskap att medverka i forskningsprojekt initierade av samarbetsparterna i vård och omsorg. Som kunskapsleverantörer och med expertis i implementering och utvärdering har universitet och högskolor en central roll i detta arbete, som de med stort engagemang är villiga att ställa till sjukvårdshuvudmännens förfogande.